WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba)

z dnia 30 kwietnia 2009 r. *

W sprawach połączonych C-393/07 i C-9/08

mających za przedmiot skargi o stwierdzenie nieważności w trybie art. 230 WE, wniesione odpowiednio w dniu 1 sierpnia 2007 r. i w dniu 22 czerwca 2007 r.,

Republika Włoska, reprezentowana początkowo przez I.M. Braguglię, a następnie przez R. Adama, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez P. Gentilego, avvocato dello Stato, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona skarżąca w sprawie C-393/07,

popierana przez:

Republikę Łotewską,

interwenient,

* Język postępowania: włoski.

Beniamino Donnici, zamieszkały w Castrolibero (Włochy), reprezentowany przez M. Sanina, G.M. Robertiego, I. Perego, oraz P. Salvatore, avvocati,

strona skarżąca w sprawie C-9/08,

popierany przez:

Republikę Włoską,

przeciwko

Parlamentowi Europejskiemu, reprezentowanemu przez H. Krücka, N. Lorenza oraz L. Visaggia, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez prof. E. Cannizzara, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona pozwana,

popieranemu przez:

Achille Occhetta, zamieszkałego w Rzymie (Włochy), reprezentowanego przez P. De Cateriniego, oraz F. Paolę, avvocati,

interwenient,

TRYBUNAŁ (czwarta izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes izby, T. von Danwitz (sprawozdawca), E. Juhász, G. Arestis i J. Malenovský, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Poiares Maduro,
sekretarz: M. Ferreira, główny administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 5 marca 2009 r.,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

1 W swoich skargach Republika Włoska i B. Donnici wnoszą do Trybunału o stwierdzenie nieważności decyzji Parlamentu Europejskiego 2007/2121 (REG) z dnia 24 maja 2007 r. dotyczącej weryfikacji mandatu B. Donniciego, na mocy której stwierdzono, że pełniony przez B. Donniciego mandat członka Parlamentu Europejskiego jest nieważny (zwanej dalej „zaskarżoną decyzją").

Ramy prawne

Uregulowania wspólnotowe

Akt z 1976 r.

2 Artykuły 1, 2, 6–8, 12 i 13 aktu dotyczącego wyborów przedstawicieli do Parlamentu Europejskiego w powszechnych wyborach bezpośrednich, dołączonego do decyzji Rady

76/787/EWWiS, EWG, Euratom z dnia 20 września 1976 r. (Dz.U. L 278, s. 1), w brzmieniu i z numeracją zmienionymi decyzją Rady 2002/772/WE, Euratom z dnia 25 czerwca 2002 r. i 23 września 2002 r. (Dz.U. L 283, s. 1, zwanego dalej „aktem z 1976 r."), przewidują:

„Artykuł 1

[…]

3. Wybór dokonywany jest w bezpośrednich wyborach powszechnych, wolnych i tajnych.

Artykuł 2

Odpowiednio do szczególnych krajowych uwarunkowań państwa członkowskie mogą tworzyć okręgi wyborcze do celów wyborów do Parlamentu Europejskiego lub podzielić obszar wyborczy w inny sposób, ogólnie nie naruszając proporcjonalnego charakteru systemu wyborczego.

Artykuł 6

1. Członkowie Parlamentu Europejskiego głosują indywidualnie i osobiście. Nie są związani żadnymi instrukcjami ani nie otrzymują mandatu wiążącego.

[…]

Artykuł 7

1. Mandatu członka Parlamentu Europejskiego nie można łączyć z funkcją:

— członka rządu państwa członkowskiego,

— członka Komisji Wspólnot Europejskich,

— sędziego, rzecznika generalnego lub sekretarza Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich lub Sądu Pierwszej Instancji,

— członka zarządu Europejskiego Banku Centralnego,

— członka Trybunału Obrachunkowego Wspólnot Europejskich,

— Rzecznika Praw Obywatelskich Wspólnot Europejskich,

— członka Komitetu Ekonomiczno-Społecznego Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej,

— członka komitetów lub innych organów utworzonych na mocy traktatów ustanawiających Europejską Wspólnotę Gospodarczą i Europejską Wspólnotę Energii Atomowej w celu zarządzania funduszami Wspólnot lub wykonywania stałych i bezpośrednich zadań administracyjnych,

— członka Rady Dyrektorów, Komitetu Zarządzającego lub pracownika Europejskiego Banku Inwestycyjnego,

— czynnego urzędnika lub pracownika instytucji Wspólnot Europejskich lub wyspecjalizowanych organów przy nich ustanowionych lub Europejskiego Banku Centralnego.

2. Od wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2004 roku mandatu członka Parlamentu Europejskiego nie można łączyć z członkostwem w parlamencie krajowym.

[…]

Artykuł 8

Z zastrzeżeniem postanowień niniejszego aktu procedura wyborcza w każdym państwie członkowskim podlega przepisom krajowym.

Te przepisy krajowe, które mogą ewentualnie uwzględniać szczególne warunki w państwach członkowskich, nie naruszają zasadniczo proporcjonalnego charakteru systemu wyborczego.

Artykuł 12

Parlament Europejski weryfikuje mandaty członków Parlamentu Europejskiego. W tym celu odnotowuje rezultaty ogłoszone urzędowo przez państwa członkowskie i rozstrzyga spory, jakie mogą wyniknąć na tle postanowień niniejszego aktu, inne aniżeli wynikające z przepisów krajowych, do których niniejszy akt się odnosi.

Artykuł 13

1. Wakat powstaje, gdy mandat członka Parlamentu wygasa w wyniku rezygnacji, śmierci lub utraty mandatu.

2. Z zastrzeżeniem innych postanowień niniejszego aktu każde państwo członkowskie ustanawia odpowiednie procedury w celu zapełnienia wakatu powstałego podczas okresu pięcioletniej kadencji, o którym mowa w artykule 3, na pozostałą część tego okresu.

3. Gdy prawo państwa członkowskiego zawiera wyraźny przepis dotyczący utraty mandatu członka Parlamentu Europejskiego, mandat ten wygasa zgodnie z tym przepisem. Właściwe władze krajowe informują o tym Parlament Europejski.

4. W przypadku wystąpienia wakatu w wyniku rezygnacji lub śmierci przewodniczący Parlamentu Europejskiego niezwłocznie informuje o tym właściwe władze danego państwa członkowskiego”.

Regulamin Parlamentu Europejskiego

3 Artykuły 3 i 4 regulaminu Parlamentu Europejskiego (zwanego dalej „regulaminem") mają następujące brzmienie:

„Artykuł 3

Weryfikacja mandatów

[…]

3. Parlament, na podstawie sprawozdania właściwej komisji, przystępuje niezwłocznie do weryfikacji mandatów i stwierdza ważność mandatu każdego z nowo wybranych posłów, a także rozstrzyga ewentualne spory zgłoszone zgodnie z postanowieniami [aktu z 1976 r.], z wyjątkiem sporów opartych na krajowych ordynacjach wyborczych.

4. Sprawozdanie właściwej komisji opiera się na oficjalnym komunikacie każdego państwa członkowskiego w sprawie wyników wyborów, zawierającym nazwiska wybranych kandydatów oraz nazwiska ich ewentualnych zastępców w ustalonej według wyników głosowania kolejności.

Ważność mandatu posła może zostać stwierdzona wyłącznie po złożeniu przez niego pisemnego oświadczenia zgodnie z niniejszym artykułem oraz z załącznikiem I do niniejszego regulaminu.

Parlament może, na podstawie sprawozdania właściwej komisji, rozstrzygać w dowolnym momencie w sprawie sporów dotyczących ważności mandatu posła.

5. Jeżeli nominacja posła następuje w wyniku rezygnacji kandydatów znajdujących się na tej samej liście, komisja odpowiedzialna za weryfikację mandatów czuwa nad tym, by rezygnacja ta przebiegała zgodnie z duchem i literą [aktu z 1976 r.] oraz art. 4 ust. 3 niniejszego regulaminu.

[…]

Artykuł 4

Okres wykonywania mandatu parlamentarnego

[…]

3. Poseł zrzekający się mandatu ma obowiązek poinformować o tym Przewodniczącego i podać datę, z którą zrzeczenie się jest skuteczne, nieprzekraczającą trzech miesięcy od daty złożenia powiadomienia o zrzeczeniu. Powiadomienie ma formę protokołu sporządzonego w obecności Sekretarza Generalnego lub jego przedstawiciela, podpisanego przez tegoż oraz przez zainteresowanego posła oraz przedłożonego niezwłocznie właściwej komisji, która włącza go do porządku obrad swojego pierwszego posiedzenia następującego po otrzymaniu protokołu.

Jeśli właściwa komisja uzna, że zrzeczenie się jest niezgodne z duchem lub literą [aktu z 1976 r.], powiadamia o tym Parlament, aby ten zdecydował w przedmiocie wakatu.

W przeciwnym przypadku wakat stwierdza się od dnia wskazanego w protokole przez zrzekającego się posła. Parlament nie przeprowadza głosowania w tej sprawie.

[…]

9. Parlament zastrzega sobie prawo do unieważnienia mandatu lub odmówienia stwierdzenia wakatu w przypadku, gdy zostanie uprawdopodobnione, że przyjęcie mandatu lub jego zrzeczenie się wynika z błędów rzeczowych bądź z wady oświadczenia woli".

Statut posła do Parlamentu Europejskiego

4 Zgodnie z motywem 4 decyzji Parlamentu Europejskiego 2005/684/WE, Euratom z dnia 28 września 2005 r w sprawie przyjęcia statutu posła do Parlamentu Europejskiego (Dz.U. L 262, s. 1, zwanej dalej „statutem posła") „[c]hroniona przez

art. 2 wolność i niezależność posłów nie została dotychczas [powinna zostać] uregulowana ani też [, a nie została] wspomniana w jakimkolwiek tekście prawa pierwotnego. Oświadczenia, w których posłowie zobowiązują się do złożenia mandatu w określonym terminie, lub oświadczenia in blanco o złożeniu mandatu, które każda partia może wykorzystać według własnego uznania, są sprzeczne z wolnością i niezależnością poselską, a więc nie mogą być prawnie wiążące".

5 Ponadto motyw 5 statutu posła uściśla, że art. 3 ust. 1 tego statutu przejmuje w całości tekst art. 6 ust. 1 aktu z 1976 r.

6 Wreszcie art. 2 i 30 statutu posła stanowią:

„Artykuł 2

1. Posłowie są wolni i niezależni.

2. Porozumienia w sprawie złożenia mandatu przed upływem kadencji lub na jej zakończenie są nieważne.

[…]

Artykuł 30

Niniejszy statut wchodzi w życie pierwszego dnia rozpoczynającej się w 2009 r. kadencji Parlamentu Europejskiego".

Uregulowania krajowe

7 Ustawa nr 18 z dnia 24 stycznia 1979 r. o wyborach przedstawicieli Włoch do Parlamentu Europejskiego (GURI nr 29 z dnia 30 stycznia 1979 r., s. 947, zwana dalej „ustawą z dnia 24 stycznia 1979 r.") dotyczy wyborów włoskich członków Parlamentu Europejskiego. Ustawa ta przewiduje, że parlamentarzyści wybierani są w wyborach powszechnych w bezpośrednim, wolnym i tajnym głosowaniu na listy. Miejsca są rozdzielane między listy proporcjonalnie według sposobu przewidzianego przez tę ustawę, a liczba miejsc jest przypisywana poszczególnym okręgom, łącznie pięciu, na podstawie wyników ostatniego powszechnego spisu ludności.

8 Artykuł 20 ustawy z dnia 24 stycznia 1979 r. przewiduje, że biura wyborcze poszczególnych okręgów mają w szczególności za zadanie ustalenie kolejności kandydatów z każdej listy na postawie wyników indywidualnych. Wyniki są przekazywane Ufficio elettorale nazionale per il Parlamento europeo presso la Corte di cassazione (krajowemu biuru wyborczemu dla wyborów do Parlamentu Europejskiego przy sądzie kasacyjnym, zwanego dalej „włoskim biurem wyborczym"). Zgodnie z art. 21 tej ustawy włoskie biuro wyborcze ma za zadanie ustalenie liczby głosów uzyskanych na szczeblu krajowym przez każdą listę, przystąpienie do rozdziału miejsc między listy na podstawie liczby głosów oddanych na każdą listę i podziału miejsc w ten sposób przydzielonych każdej liście między poszczególne okręgi. Zgodnie z art. 23 wspomnianej ustawy biuro to sporządza protokół, który należy przekazać sekretariatowi Parlamentu Europejskiego.

9 Ustawa z dnia 24 stycznia 1979 r. zawiera między innymi szczegółowe uregulowanie dotyczące zastępstwa w swoim art. 41. Zgodnie z tym przepisem kandydat wybrany w kilku okręgach powinien oświadczyć włoskiemu biuru wyborczemu, który okręg decyduje się reprezentować. W odniesieniu do okręgu, na który nie padł wybór, biuro to uznaje za wybranego kandydata, który uplasował się bezpośrednio za ostatnim wybranym kandydatem. Ponadto w razie wystąpienia wakatu w czasie trwania kadencji mandat ten jest przyznawany przez włoskie biuro wyborcze reprezentującemu tę samą listę i okręg kandydatowi, który uplasował się za ostatnim wybranym kandydatem.

10 Zgodnie z art. 46 tej ustawy włoskie biuro wyborcze zawiadamia sekretariat Parlamentu Europejskiego o zastępstwach dokonanych na postawie wyroków i orzeczeń prawomocnie rozstrzygających odnośne spory, w razie potrzeby dokonuje sprostowań wyników wyborów i zastępuje kandydatów, których wybór został ogłoszony niezgodnie z prawem, kandydatami, którzy mają do tego prawo, informując o tym zainteresowanych i sekretariat Parlamentu.

Okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu i zaskarżona decyzja

11 W wyborach członków Parlamentu Europejskiego, które odbyły się w dniach 12 i 13 czerwca 2004 r., B. Donnici kandydował z listy Società Civile — Di Pietro Occhetto. Lista ta uzyskała dwa miejsca, jedno w okręgu wyborczym Włochy Południowe, drugie w okręgu Włochy Północno-Zachodnie. Antonio Di Pietro, który uzyskał pierwsze miejsce w obu okręgach, zdecydował się reprezentować okręg Włochy Południowe.

12 Po zliczeniu głosów uzyskanych w obu okręgach Achille Occhetto znalazł się na drugim miejscu list wyborczych, wyprzedzając B. Donniciego w okręgu Włochy Południowe oraz Giulietta Chiesę w okręgu Włochy Północno-Zachodnie. Ponieważ A. Di Pietro wybrał mandat z okręgu Włochy Południowe, dla okręgu Włochy Północno-Zachodnie należało ogłosić wybór A. Occhetta. Jednak w dniu 6 lipca 2004 r. A. Occhetto, który w tamtym czasie zasiadał w senacie włoskim, złożył oświadczenie na piśmie doręczone w dniu 7 lipca 2004 r. włoskiemu biuru wyborczemu, w którym zrzekł się wyboru do Parlamentu Europejskiego w obu okręgach wyborczych.

13 W następstwie tej rezygnacji w dniu 18 lipca 2004 r. włoskie biuro wyborcze ogłosiło wybór G. Chiesy w okręgu Włochy Północno-Zachodnie i wybór A. Di Pietra w okręgu Włochy Południowe, a w dniu 12 listopada 2004 r. powiadomiło, że B. Donnici zajmuje pierwsze miejsce na liście zastępców A. Di Pietra dla okręgu Włochy Południowe, podczas gdy A. Occhetto, który złożył rezygnację, nie znalazł się na tej liście.

14 A. Di Pietro został wybrany na posła do włoskiego parlamentu w wyborach parlamentarnych we Włoszech, które odbyły się w dniach 9 i 10 kwietnia 2006 r., i w związku z tym zdecydował się na przyjęcie mandatu posła w parlamencie krajowym ze skutkiem od dnia 28 kwietnia 2006 r. Ponieważ zgodnie z art. 7 ust. 2 aktu z 1976 r. funkcji tej nie można łączyć z mandatem posła do Parlamentu Europejskiego, Parlament stwierdził wakat.

15 W dniu 27 kwietnia 2006 r. A. Occhetto, który kandydował w tych samych wyborach krajowych, ale nie został ponownie wybrany, przesłał do włoskiego biura wyborczego oświadczenie, w którym odwołał swoją rezygnację złożoną w dniu 6 lipca 2004 r. i domagał się objęcia wakatu powstałego w następstwie decyzji A. Di Pietra dotyczącej przyjęcia mandatu w parlamencie krajowym.

16 W następstwie powyższego oświadczenia w dniu 8 maja 2006 r. włoskie biuro wyborcze ogłosiło wybór A. Occhetta na członka Parlamentu Europejskiego i powiadomiło w tym samym dniu Parlament, że A. Occhetto powinien figurować jako zastępca A. Di Pietra.

17 Wyrokiem z dnia 21 lipca 2006 r. Tribunale amministrativo regionale del Lazio (okręgowy sąd administracyjny dla Lacjum) oddalił jako bezzasadną skargę o stwierdzenie nieważności wniesioną przez B. Donniciego na wspomniane wyżej ogłoszenie.

18 B. Donnici sprzeciwił się ogłoszeniu A. Occhetta posłem do Parlamentu Europejskiego w miejsce A. Di Pietra również przed Parlamentem Europejskim. Sprzeciw został rozpatrzony przez Komisję Prawną Parlamentu Europejskiego w czasie posiedzenia w dniu 21 czerwca 2006 r. Stwierdziwszy, że zgodnie z art. 12 aktu z 1976 r. sprzeciw ten jest niedopuszczalny, jako że został oparty na włoskiej ordynacji wyborczej, Komisja Prawna zaproponowała jednogłośnie Parlamentowi Europejskiemu stwierdzenie ważności mandatu A. Occhetta. W dniu 3 lipca 2006 r. Parlament Europejski zatwierdził mandat A. Occhetta.

19 Wyrokiem z dnia 6 grudnia 2006 r. Consiglio di Stato (rada stanu) dopuściła apelację B. Donniciego od wyroku Tribunale amministrativo regionale del Lazio, stwierdzając nieważność ogłoszenia A. Occhetta członkiem Parlamentu Europejskiego, dokonanego przez włoskie biuro wyborcze w dniu 8 maja 2006 r. Consiglio di Stato stwierdziła w szczególności, że „poszanowanie woli wyborców […] nigdy nie przeszkodziło żadnemu kandydatowi w zrzeczeniu się wyboru" i że „niemożność swobodnego dysponowania kolejnością miejsc [ustaloną w wyborach] uniemożliwia […] zrzekającemu się odzyskanie miejsca w tej kolejności według własnego upodobania".

20 Wyrok Consiglio di Stato uzyskał powagę rzeczy osądzonej w następstwie wyroku z dnia 26 marca 2007 r. Corte suprema di cassazione (najwyższego sądu kasacyjnego), który stwierdził niedopuszczalność odwołania A. Occhetta ze względu na brak formalny. W dniu 19 kwietnia 2007 r. A. Occhetto wniósł skargę do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, w której to sprawie — według informacji przekazanych przez przedstawiciela A. Occhetta podczas rozprawy w dniu 5 marca 2009 r. — postępowanie wciąż jest w toku.

21 W dniu 29 marca 2007 r. włoskie biuro wyborcze przyjęło do wiadomości wyrok wydany przez Consiglio di Stato i ogłosiło wybór B. Donniciego na członka Parlamentu Europejskiego w okręgu wyborczym Włochy Południowe. Zakomunikowane ogłoszenie zostało odnotowane przez Parlament Europejski w protokole z posiedzenia plenarnego w dniu 23 kwietnia 2007 r. Zgodnie z tym protokołem B. Donnici brał udział w posiedzeniach Parlamentu Europejskiego, jednak wyłącznie tymczasowo i z zastrzeżeniem podjęcia przez Parlament późniejszej decyzji w przedmiocie weryfikacji jego mandatu.

22 Tymczasem pismem z dnia 5 kwietnia 2007 r. A. Occhetto wniósł sprzeciw oraz zwrócił się do Parlamentu Europejskiego o potwierdzenie jego mandatu oraz o niestwierdzanie ważności mandatu A. Donniciego. W następstwie tego sprzeciwu Parlament Europejski przekazał sprawę mandatu A. Donniciego do zbadania przez swoją Komisję Prawną.

23 W dniu 24 maja 2007 r. Parlament Europejski podjął zaskarżoną decyzję, która stanowi:

„Parlament Europejski,

— uwzględniając akt [z 1976 r.],

— uwzględniając art. 3, 4 i 9 regulaminu oraz załącznik I do regulaminu,

— uwzględniając oficjalny komunikat, wydany przez właściwy włoski organ krajowy, o wyborze Beniamina Donniciego do Parlamentu Europejskiego,

— uwzględniając sprzeciw ze strony Achille Occhetta otrzymany w dniu 25 marca 2007 r. dotyczący ważności wyboru Beniamina Donniciego do Parlamentu Europejskiego,

— uwzględniając sprawozdanie Komisji Prawnej (A6-0198/2007),

[…]

D. mając na uwadze, że krajowe przepisy dotyczące europejskiej procedury wyborczej muszą być zgodne z podstawowymi zasadami systemu prawnego Wspólnoty, wspólnotowym prawem pierwotnym oraz z duchem i literą aktu z 1976 r.; mając zatem na uwadze, że stosując lub interpretując przepisy krajowe dotyczące europejskiej procedury wyborczej, właściwe krajowe organy — legislacyjne, administracyjne i sądowe — nie mogą nie uwzględniać zasad prawa wyborczego Wspólnoty,

E. mając na uwadze, że zgodność rezygnacji z mandatu złożonej przez Achille Occhetta z duchem i literą aktu z 1976 r. należy oceniać w świetle art. 6 tego aktu […] oraz że wolność i niezależność posłów stanowią rzeczywistą, podstawową zasadę,

F. mając na uwadze, że statut posła (który będzie w mocy od 2009 r.) przewiduje w art. 2 ust. 1, że »[p]osłowie są wolni i niezależni«; mając na uwadze, że z kolei ust. 2 — będący naturalną kontynuacją ust. 1 — stanowi, że »[p]orozumienia w sprawie złożenia mandatu przed upływem kadencji lub na jej zakończenie są nieważne«,

G. mając na uwadze, że wspomniane przepisy statutu posła służą jedynie wyraźnemu potwierdzeniu zasad wolności i niezależności, zawartych już w akcie z 1976 r. […],

[…]

K. mając na uwadze, że zakres prawny art. 6 aktu z 1976 r. obejmuje kandydatów, którzy oficjalnie figurują na liście wybranych kandydatów — przy czym jest to

w interesie Parlamentu Europejskiego, zważywszy, że wybrani kandydaci są potencjalnymi posłami do tego Parlamentu,

L. mając na uwadze, że rezygnacja z wyboru złożona przez Achille Occhetta jest rezultatem woli wynikającej z porozumienia […] oraz że wskutek tego owa rezygnacja musi zostać uznana za niezgodną z duchem i literą aktu z 1976 r., a w konsekwencji za nieważną,

M. mając na uwadze, że uznanie za nieważną rezygnacji złożonej przez Achille Occhetta podważa faktyczną i prawną podstawę istnienia i ważności mandatu jego następcy — Beniamina Donniciego,

[…]

O. mając na uwadze, że [Consiglio di Stato] ostatecznym orzeczeniem mającym powagę rzeczy osądzonej unieważniła ogłoszenie Achille Occhetta posłem do Parlamentu Europejskiego,

P. mając na uwadze, że zgodnie z art. 12 aktu z 1976 r. Parlament Europejski, i tylko Parlament Europejski, weryfikuje mandaty posłów wybranych w głosowaniu powszechnym; mając na uwadze, że to podstawowe uprawnienie Parlamentu Europejskiego nie może być podważone, a tym bardziej unieważnione na mocy decyzji podjętej przez organy krajowe z jawnym pogwałceniem właściwych zasad i przepisów prawa Wspólnoty, nawet jeśli taka decyzja została prawomocnie podjęta przez najwyższy organ sądowy danego państwa członkowskiego, jak miało to miejsce w przypadku orzeczenia [Consiglio di Stato], czego dotyczy niniejsza decyzja; […]

Q. mając na uwadze, że Parlament Europejski może legalnie zanegować ważność mandatu Beniamina Donniciego, a jednocześnie nie brać pod uwagę orzeczenia wydanego przez [Consiglio di Stato], sprzecznego z duchem i literą aktu z 1976 r., i w rezultacie utrzymać w mocy mandat Achille Occhetta,

1. stwierdza nieważność mandatu posła do Parlamentu Europejskiego Beniamina Donniciego, o którego wyborze poinformowały właściwe organy krajowe,

2. potwierdza ważność mandatu Achille Occhetta

[…]".

Postępowania przed sądami wspólnotowymi i żądania stron

24 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich w dniu 22 czerwca 2007 r., wpisanym do rejestru pod numerem T-215/07, B. Donnici wniósł skargę o stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji, która została mu notyfikowana w dniu 29 maja 2007 r. Postanowieniem z dnia 13 grudnia 2007 r. w sprawie T-215/07 Donnici przeciwko Parlamentowi, Zb.Orz. s. II-5239, Sąd stwierdził brak swojej właściwości w sprawie T-215/07 na korzyść Trybunału, tak aby Trybunał mógł rozstrzygnąć skargę o stwierdzenie nieważności. Skarga ta została wpisana do rejestru Trybunału pod numerem C-9/08. Postanowieniem prezesa Trybunału z dnia 21 lutego 2008 r. A. Occhetto został dopuszczony do udziału

w sprawie w charakterze interwenienta po stronie Parlamentu Europejskiego, a Republika Włoska została dopuszczona do udziału w sprawie w charakterze interwenienta po stronie B. Donniciego.

25 W odrębnym piśmie złożonym do sekretariatu Sądu w dniu 14 sierpnia 2007 r. Parlament Europejski poniósł zarzut na postawie art. 114 § 1 regulaminu Sądu zmierzający do wyłączenia z akt sprawy opinii swojej służby prawnej z dnia 2 maja 2007 r. dołączonej jako załącznik A.11 do skargi B. Donniciego. Postanowieniem z dnia 29 stycznia 2009 r. Trybunał uwzględnił wniosek Parlamentu Europejskiego i pozostawił wniosek B. Donniciego o zarządzenie okazania wymienionej opinii prawnej w ramach środka dowodowego do rozpoznania w wyroku co do istoty sprawy.

26 Pismem złożonym w sekretariacie Trybunału w dniu 1 sierpnia 2007 r., wpisanym do rejestru pod numerem C-393/07, Republika Włoska również złożyła skargę zmierzającą do stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji, która została jej notyfikowana w dniu 28 maja 2007 r. Postanowieniem prezesa Trybunału z dnia 1 lutego 2008 r. Republika Łotewska została dopuszczona do udziału w niniejszej sprawie w charakterze interwenienta po stronie Republiki Włoskiej. Republika Łotewska nie uczestniczyła ani w procedurze pisemnej, ani w procedurze ustnej.

27 Postanowieniem prezesa czwartej izby z dnia 30 stycznia 2009 r. obie skargi o stwierdzenie nieważności zostały połączone do celów procedury ustnej oraz wydania wyroku.

28 W odrębnym piśmie złożonym do sekretariatu Sądu w dniu 22 czerwca 2007 r., wpisanym do rejestru pod numerem T-215/07 R, B. Donnici złożył wniosek o zawieszenie wykonania zaskarżonej decyzji. Sędzia orzekający w przedmiocie środków tymczasowych zastępujący prezesa Sądu uwzględnił ten wniosek i postanowieniem z dnia 15 listopada 2007 r. w sprawie T-215/07 R Donnici przeciwko Parlamentowi, Zb.Orz. s. II-4673, zarządził zawieszenie wykonania zaskarżonej decyzji.

29 Postanowieniem prezesa Trybunału z dnia 13 stycznia 2009 r. w sprawach połączonych C-512/07 P(R) i C-15/08 P(R) Occhetto i Parlament przeciwko Donniciemu i Włochom, Zb.Orz. s. I-1, odwołania od wspomnianego postanowienia w przedmiocie środków tymczasowych wniesione przez A. Occhetta i Parlament zostały oddalone.

30 W swoich skargach Republika Włoska oraz B. Donnici wnoszą do Trybunału o stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji i obciążenie Parlamentu Europejskiego kosztami postępowania. B. Donnici wnosi dodatkowo na podstawie art. 241 WE o stwierdzenie niezgodności z prawem art. 3 ust. 5 regulaminu oraz posiłkowo o zarządzenie włączenia do akt niniejszego postępowania opinii prawnej służby prawnej Parlamentu Europejskiego z dnia 2 maja 2007 r. Parlament Europejski wnosi o oddalenie skargi i obciążenie Republiki Włoskiej oraz B. Donniciego kosztami postępowania.

W przedmiocie odwołań

31 W sprawie C-393/07 Republika Włoska podnosi pięć zarzutów dotyczących odpowiednio tego, że zaskarżona decyzja narusza art. 6, 8, 12 i 13 aktu z 1976 r. oraz art. 6 UE, art. 2 statutu posła, art. 199 WE oraz art. 3 i 4 regulaminu, art. 6 UE oraz art. 10 WE i 230 WE i wreszcie tego, że decyzja ta dotknięta jest brakiem w uzasadnieniu.

32 W sprawie C-9/08 B. Donnici podnosi dwa zarzuty dotyczące, po pierwsze, naruszenia art. 12 aktu z 1976 r. i art. 3 ust. 1 regulaminu, zasady niezależności, zakazu mandatu wiążącego oraz powagi rzeczy osądzonej, a po drugie, braku w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

W przedmiocie zarzutu pierwszego

Argumentacja stron

33 Republika Włoska i B. Donnici podnoszą w istocie, że Parlament Europejski powinien był poprzestać zgodnie z art. 12 aktu z 1976 r. na odnotowaniu dokonanego przez włoskie biuro wyborcze ogłoszenia wyboru B. Donniciego. Ich zdaniem ten art. 12 nie zezwala Parlamentowi Europejskiemu na odstąpienie od wymienionego ogłoszenia z powodu jego rzekomej niezgodności z prawem wspólnotowym. Tym samym w ramach decyzji rozstrzygającej spory Parlament Europejski może się oprzeć wyłącznie na przepisach aktu z 1976 r. z wyłączeniem innych przepisów prawa wspólnotowego, w tym zasad ogólnych tego prawa.

34 Jeśli chodzi o art. 6 aktu z 1976 r., Republika Włoska i B. Donnici podnoszą, że artykuł ten ma zastosowanie wyłącznie do posłów, a nie do niewybranych kandydatów, tak że zakres zastosowania tego artykułu nie obejmuje rezygnacji A. Occhetta ogłoszonej w dniu 6 lipca 2004 r., gdy nie był on posłem do Parlamentu Europejskiego. Ich zdaniem, ponieważ wymieniony artykuł dotyczy zgodnie ze swoim brzmieniem wyłącznie wykonywania mandatu parlamentarnego, okoliczności związane z procedurą wyborczą i zachowaniem niewybranych kandydatów przed ich powołaniem na posłów nie są objęte zakresem zastosowania tego artykułu.

35 Natomiast Parlament Europejski, wspierany przez A. Occhetta, utrzymuje, że na mocy art. 12 aktu z 1976 r. to na Parlamencie spoczywa obowiązek czuwania, aby ogłoszenie dokonane przez władze krajowe było zgodne z prawem wspólnotowym w ogólności, a w szczególności z zasadami ustanowionymi w akcie z 1976 r. Zdaniem Parlamentu Europejskiego takie zrozumienie jego kompetencji odzwierciedlają art. 3 ust. 4 i 5 oraz art. 4 ust. 3 i 9 jego regulaminu, a także praktyka w tej dziedzinie. Oczywiste jest, że w odniesieniu do procedury wyborczej prowadzącej do ukonstytuowania się Parlamentu Europejskiego istnieją wspólnotowe uregulowania prawne ustanawiające odpowiedni minimalny standard w celu zapobieżenia jakimkolwiek zniekształceniom wynikającym z niezgodności procedur krajowych, który to standard powinien być gwarantowany przez Parlament. Natomiast jeśli Parlament Europejski miałby się ograniczyć w ramach wykonywania swoich kompetencji do badania zakazów łączenia funkcji w rozumieniu art. 7 aktu z 1976 r., jego kompetencja byłaby pozbawiona faktycznej treści.

36 Parlament Europejski, wspierany przez A. Occhetta, podnosi, że w razie oczywistego naruszenia podstawowych zasad aktu z 1976 r., takich jak wolny mandat parlamentarny ustanowiony w art. 6 tego aktu, a także zasad dotyczących wyborów powszechnych i proporcjonalnych ustanowionych w art. 1 i 2 wspomnianego aktu, ma on prawo, a nawet obowiązek nienadawania dalszych skutków temu naruszeniu przy odnotowaniu wyników procedury krajowej, w przeciwnym razie jego własna decyzja o stwierdzeniu ważności byłaby niezgodna z prawem. Zasada pierwszeństwa prawa wspólnotowego wymaga od Parlamentu Europejskiego nieuwzględnienia desygnacji kandydata dokonanej przez władze krajowe z oczywistym naruszeniem prawa wspólnotowego.

37 Zdaniem Parlamentu Europejskiego artykuł 6 aktu z 1976 r. chroni także wybranego kandydata. W przeciwnym razie gwarancja ustanowiona przez ten artykuł nie miałaby zastosowania do aktów — jak w niniejszej sprawie do rezygnacji złożonej przez A. Occhetta podyktowanej porozumieniem wyborczym — które uniemożliwiają urzeczywistnienie się mandatu zgodnie z wolą wyborców. W opinii Parlamentu Europejskiego taką wykładnię wymienionego art. 6 potwierdzają art. 2 statutu posła oraz art. 3 protokołu dodatkowego nr 1 do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r.

38 Ponadto Parlament Europejski podkreśla, że zastosowanie wspomnianego art. 6 w niniejszej sprawie wynika już z tej okoliczności, że A. Occhetto brał udział w posiedzeniach Parlamentu, gdy organy krajowe powiadomiły go o zastąpieniu zainteresowanego przez B. Donniciego.

Ocena Trybunału

39 Pierwszy zarzut podnosi kwestię zakresu kompetencji, którymi dysponuje Parlament Europejski w ramach weryfikacji mandatów swoich członków na mocy art. 12 aktu z 1976 r. Aby zatem zbadać ważność zaskarżonej decyzji, należy zasadniczo dokonać analizy zasięgu kompetencji, które przepis ten przyznaje Parlamentowi Europejskiemu. Tymczasem art. 12 tego aktu przewiduje w każdym razie oparcie decyzji Parlamentu Europejskiego na postanowieniu tego aktu, co do którego to postanowienia może wyniknąć spór. Ponieważ w tym względzie Parlament Europejski zasadniczo powołuje

się na art. 6 aktu z 1976 r., należy stwierdzić na wstępie, czy przepis ten ma z zasady zastosowanie w niniejszej sprawie.

— W przedmiocie stosowania art. 6 aktu z 1976 r.

40 Artykuł 6 ust. 1 aktu z 1976 r. stanowi, że członkowie Parlamentu Europejskiego głosują indywidualnie i osobiście oraz nie są związani żadnymi instrukcjami ani nie otrzymują mandatu wiążącego.

41 Jak wynika z brzmienia wymienionego artykułu, odnosi się on wyraźnie do „członków Parlamentu" i dotyczy wykonywania mandatu parlamentarnego. Ponadto ten sam artykuł wymienia prerogatywy wspomnianych członków w zakresie głosowania, prerogatywy, które ze swojej natury nie mogą być związane ze statusem kandydata ogłoszonego oficjalnie w klasyfikacji powyborczej (zob. ww. postanowienie w sprawie Occhetto i Parlament przeciwko Donniciemu, pkt 41).

42 Należy stwierdzić, że art. 6 aktu z 1976 r., uwzględniając jego jasne brzmienie, nie ma zastosowania do aktów mających za przedmiot rezygnację wybranego kandydata, jak w niniejszym przypadku do rezygnacji złożonej przez A. Occhetta ze stanowiska zastępcy A. Di Pietra.

43 Argumenty wysunięte w tym względzie przez Parlament Europejski nie pozwalają odstąpić od tej wykładni.

44 W szczególności nie można uznać, że Parlament Europejski ma ogólną kompetencję w zakresie oceny zgodności z prawem procedur wyborczych państw członkowskich w odniesieniu do wszystkich zasad, które w jego mniemaniu leżą u podstaw art. 6 aktu z 1976 r. — takich jak te, które Parlament w szczególności wywodzi z art. 3 protokołu dodatkowego nr 1 do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności za pomocą szerokiej wykładni tego artykułu w świetle tychże zasad (zob. podobnie ww. postanowienie w sprawie Occhetto i Parlament przeciwko Donniciemu, pkt 43).

45 Taka wykładnia tego art. 6 pomijałaby bowiem decyzję podjętą przez jego projektodawców, przekształcając ten przepis dotyczący wykonywania mandatu — mimo jego ściśle ograniczonego zakresu zastosowania — w regułę kompetencyjną regulującą procedurę wyborczą, podczas gdy zgodnie z art. 8 aktu z 1976 r. dziedzina ta co do zasady podlega przepisom krajowym.

46 Jeśli chodzi o art. 2 statutu posła, na który powołuje się Parlament Europejski w uzasadnieniu proponowanej przez siebie wykładni art. 6 aktu z 1976 r., należy na wstępie zaznaczyć, że statut ten nie obowiązywał w chwili zaistnienia okoliczności faktycznych sprawy. Ponadto motyw 4 statutu posła stanowi, że „[c]hroniona przez art. 2 wolność i niezależność posłów nie została dotychczas [powinna zostać] uregulowana", jako że „[nie została] wspomniana w jakimkolwiek tekście prawa pierwotnego", a jego motyw 5 uściśla, że art. 3 ust. 1 tego statutu przejmuje w całości tekst art. 6 ust. 1 aktu z 1976 r. Wynika z tego, że art. 2 statutu posła nie kodyfikuje wspomnianego art. 6 (zob. podobnie ww. postanowienie w sprawie Occhetto i Parlament przeciwko Donniciemu, pkt 44).

47 Ponadto zgodnie z zasadą hierarchii norm Parlament Europejski nie może się oprzeć na przepisie swojego regulaminu i na swojej rzekomej praktyce w tej dziedzinie w celu dokonania wykładni contra legem art. 6 aktu z 1976 r. (zob. podobnie ww. postanowienie w sprawie Occhetto i Parlament przeciwko Donniciemu, pkt 45).

48 Należy stwierdzić bowiem, że regulamin jest aktem organizacji wewnętrznej, który nie może ustanowić na rzecz Parlamentu Europejskiego kompetencji nieprzewidzianych wyraźnie w akcie normatywnym, w tym przypadku w akcie z 1976 r. (zob. wyrok z dnia 21 października 2008 r. w sprawach połączonych C-200/07 i C-201/07 Marra, Zb.Orz. s. I-7929, pkt 38). A fortiori wynika z tego, że rzekoma praktyka instytucyjna nie może odstępować od wspomnianego art. 6.

49 Z powyższego wynika, że rezygnacja złożona przez A. Occhetta z miejsca na liście zastępców nie wchodzi w zakres zastosowania art. 6 aktu z 1976 r., tak że artykuł ten nie mógł stanowić podstawy sporu powstałego w ramach weryfikacji mandatów członków Parlamentu Europejskiego na mocy art. 12 tego aktu oraz z tego powodu Parlament nie mógł uzasadnić zaskarżonej decyzji naruszeniem wspomnianego art. 6.

— W przedmiocie naruszenia art. 12 aktu z 1976 r.

50 Po stwierdzeniu, że art. 6 aktu z 1976 r. nie mógł stanowić uzasadnienia dla przyjęcia zaskarżonej decyzji, nasuwa się pytanie, czy decyzja ta może opierać się na naruszeniu zasad wyborów powszechnych i proporcjonalnych ustanowionych w art. 1 i 2 aktu z 1976 r., jak to podnosi Parlament Europejski. Odnosząc się do naruszenia wspomnianych zasad, Parlament Europejski przyznał sobie uprawnienie do zweryfikowania, czy oficjalne ogłoszenie B. Donniciego członkiem Parlamentu nastąpiło z poszanowaniem wspomnianych wymogów. Należy zatem zbadać, czy art. 12 tego aktu przyznaje Parlamentowi taką kompetencję w związku z weryfikowaniem mandatów jego członków.

51 Artykuł 12 aktu z 1976 r. stanowi, że dla potrzeb weryfikacji mandatów swoich członków Parlament Europejski odnotowuje rezultaty ogłoszone urzędowo przez państwa członkowskie i rozstrzyga spory, jakie mogą wyniknąć na tle postanowień tego aktu, inne aniżeli wynikające z przepisów krajowych, do których akt ten się odnosi.

52 Brzmienie tego art. 12 wskazuje, że uprawnienie do weryfikacji, którym Parlament Europejski dysponuje na mocy pierwszego zdania tego artykułu, jest poddane dwóm ważnym ograniczeniom przywołanym w drugim zdaniu tego artykułu (zob. podobnie ww. postanowienia: z dnia 15 listopada 2007 r. w sprawie Donnici przeciwko Parlamentowi, pkt 77; w sprawie Occhetto i Parlament przeciwko Donniciemu, pkt 31, 32).

53 Zgodnie z pierwszą częścią drugiego zdania art. 12 aktu z 1976 r. Parlament Europejski „odnotowuje rezultaty ogłoszone urzędowo przez państwa członkowskie". Ponadto szczególna kompetencja Parlamentu Europejskiego rozstrzygania wynikłych sporów, wymieniona w drugiej części drugiego zdania wspomnianego artykułu, jest również ograniczona ratione materiae wyłącznie do sporów, „jakie mogą wyniknąć na tle postanowień [aktu z 1976 r.], innych aniżeli wynikających z przepisów krajowych, do których akt ten się odnosi".

54 Po pierwsze, wbrew twierdzeniom Parlamentu Europejskiego z samego tekstu art. 12 aktu z 1976 r. wynika, że artykuł ten nie przyznaje Parlamentowi kompetencji rozstrzygania sporów wynikłych na tle całego prawa wspólnotowego. Zgodnie z jasnym brzmieniem tego artykułu odnosi się on tylko do „spor[ów] […] [wynikłych] na tle postanowień niniejszego aktu" (zob. podobnie ww. postanowienie w sprawie Occhetto i Parlament przeciwko Donniciemu, pkt 32).

55 Po drugie, zadanie polegające na „odnotowywaniu rezultatów ogłoszonych urzędowo" oznacza, że — dla celów wydania własnej decyzji podczas weryfikacji mandatów swoich członków — Parlament Europejski zobowiązany był do oparcia się na ogłoszeniu dokonanym w dniu 29 marca 2007 r. przez włoskie biuro wyborcze w następstwie wydania przez Consiglio di Stato wyroku z dnia 6 grudnia 2006 r. Ogłoszenie to stanowi bowiem wynik zgodnego z procedurami krajowymi procesu decyzyjnego, w ramach którego kwestie prawne związane z wymienionym ogłoszeniem zostały ostatecznie rozstrzygnięte, i z tego względu stanowi ono istniejącą już wcześniej sytuację prawną. Tymczasem Trybunał orzekł już, że użycie określenia „odnotować" w kontekście aktu z 1976 r. należy interpretować jako wskazanie całkowitego braku uprawnień dyskrecjonalnych ze strony Parlamentu Europejskiego w tym zakresie (zob. podobnie wyrok z dnia 7 lipca 2005 r. w sprawie C-208/03 P Le Pen przeciwko Parlamentowi, Zb.Orz. s. I-6051, pkt 50).

56 Ta wykładnia określenia „odnotować" zawartego w art. 12 ust. 2 aktu z 1976 r. w jego pierwotnym brzmieniu — zgodnie z tym przepisem państwa członkowskie o wystąpieniu wakatu wynikającym z zastosowania przepisów krajowych informują Parlament Europejski, który odnotowuje ten fakt — stosuje się również do tego samego określenia użytego w art. 12 aktu z 1976 r. w jego obecnym brzemieniu. Jeśli art. 12 ust. 2 aktu z 1976 r. w jego pierwotnym brzmieniu wyklucza jakiekolwiek uprawnienia dyskrecjonalne Parlamentu Europejskiego nawet w razie utraty mandatu przez jednego z jego członków wynikającej z zastosowania przepisów krajowych — co ma wpływ na istniejący skład tej instytucji — to taki brak kompetencji decyzyjnej tym bardziej odnosi się do weryfikacji, zgodnie z art. 12 aktu z 1976 r., mandatów członków Parlamentu Europejskiego ogłoszonych oficjalnie przez państwa członkowskie. W tym kontekście chodzi bowiem o desygnację przez władze krajowe przyszłych członków Parlamentu Europejskiego zgodnie z procedurą wyborczą, która podlega, jak wynika wyraźnie z art. 8 aktu z 1976 r., przepisom krajowym.

57 Wynika z tego, że Parlament Europejski nie może podważyć samej prawidłowości ogłoszenia dokonanego przez krajowe biuro wyborcze. Artykuł 12 aktu z 1976 r. nie upoważnia także Parlamentu Europejskiego do odmowy odnotowania takiego ogłoszenia w sytuacji, gdy stwierdzi on wystąpienie nieprawidłowości (zob. podobnie ww. postanowienie z dnia 15 listopada 2007 r. w sprawie Donnici przeciwko Parlamentowi, pkt 75).

58 Taką wykładnię art. 12 aktu z 1976 r. potwierdzają analiza tego artykułu w świetle właściwych przepisów traktatu WE oraz ramy prawne, w które wpisuje się wspomniany artykuł.

59 W tym względzie należy stwierdzić, że zgodnie z art. 5 akapit pierwszy WE, art. 7 ust. 7 akapit pierwszy WE oraz art. 189 akapit pierwszy WE Parlament Europejski wykonuje swoje kompetencje i działa w granicach uprawnień przyznanych mu traktami.

60 Ponadto zgodnie z art. 8 aktu z 1976 r. „procedura wyborcza w każdym państwie członkowskim podlega przepisom krajowym" z zastrzeżeniem postanowień aktu z 1976 r. A zatem nawet jeżeli państwa członkowskie są zobowiązane do przestrzegania postanowień aktu z 1976 r. w zakresie pewnych procedur wyborczych, to wciąż na nich ostatecznie spoczywa obowiązek zorganizowania wyborów zgodnie z procedurą ustaloną przez ich własne przepisy krajowe, a w tych ramach następnie obliczenia głosów oraz urzędowego ogłoszenia wyników wyborów (zob. podobnie ww. postanowienie z dnia 15 listopada 2007 r. w sprawie Donnici przeciwko Parlamentowi, pkt 74).

61 Wreszcie art. 13 ust. 2 aktu z 1976 r. stanowi, że państwa członkowskie ustanawiają odpowiednie procedury w celu zapełnienia wakatów.

62 Zgodnie zatem z tymi ramami prawnymi procedura wyborcza obowiązująca przy wyborach członków do Parlamentu Europejskiego w dniach 12 i 13 czerwca 2004 r. oraz przy powoływaniu zastępców w razie powstania wakatów podlegała w każdym państwie członkowskim właściwym przepisom krajowym, w tym przypadku ustawie z dnia 24 stycznia 1979 r. (zob. podobnie ww. postanowienie z dnia 15 listopada 2007 r. w sprawie Donnici przeciwko Parlamentowi, pkt 66).

63 Ponadto w braku uregulowań wspólnotowych w tym przedmiocie do krajowego porządku prawnego każdego państwa członkowskiego należy wyznaczenie właściwych sądów oraz uregulowanie trybów odwołań do nich, mających zapewnić ochronę praw jednostki wywodzonych z prawa wspólnotowego, przy czym, po pierwsze, zasady te nie mogą być mniej korzystne aniżeli te służące realizacji praw wywodzonych z krajowego porządku prawnego (zasada równoważności) oraz, po drugie, nie mogą one uczynić wykonywania w praktyce uprawnienia przyznanego przez prawo wspólnotowe niemożliwym ani nadmiernie trudnym (zasada skuteczności) (zob. podobnie wyrok z dnia 12 września 2006 r. w sprawie C-300/04 Eman i Sevinger, Zb.Orz. s. I-8055, pkt 67).

64 Tymczasem Parlament Europejski nie podniósł, że włoskie przepisy proceduralne są sprzeczne z tymi zasadami równoważności i skuteczności. Ponadto nawet przyjęcie takiego założenia nie doprowadziłoby do sytuacji, w której Parlament Europejski byłby upoważniony do zastąpienia własnymi ocenami stosownych aktów właściwych organów krajowych.

65 Natomiast czuwanie nad poszanowaniem przez państwa członkowskie postanowień traktatu oraz postanowień przyjętych przez instytucje na jego mocy należy do obowiązków Komisji, która jest upoważniona na mocy art. 226 WE do wszczęcia przed Trybunałem postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom, jeśli uzna, że państwo członkowskie uchybiło jednemu z ciążących na nim zobowiązań. Ponadto kontrola poszanowania tych postanowień jest zapewniona przez postępowanie na podstawie art. 234 WE, które wpisuje się w ramy protestu wyborczego na szczeblu krajowym.

66 Te ramy prawne nie pozwalają uznać, że Parlament Europejski dysponuje ogólną kompetencją w zakresie oceny zgodności procedur wyborczych państw członkowskich i ich stosowania w niniejszej sprawie w odniesieniu do prawa wspólnotowego. Wynika z tego, że kompetencja Parlamentu Europejskiego ogranicza się w kontekście weryfikacji mandatów jego członków do prerogatyw, które zostały określone w wyraźny sposób we właściwych przepisach aktu z 1976 r. (zob. podobnie ww. postanowienie w sprawie Occhetto i Parlament przeciwko Donniciemu, pkt 32).

67 Wynika z tego, że wykładnia art. 12 aktu z 1976 r., która przyznawałaby Parlamentowi Europejskiemu ogólną kompetencję w zakresie kontroli oficjalnego ogłoszenia dokonanego przez władze państw członkowskich, byłaby nie tylko sprzeczna z brzmieniem tego artykułu, ale także niezgodna z zasadą ustanowioną w art. 5 WE i 7 WE, zgodnie z którymi kompetencje Wspólnoty i jej instytucji są kompetencjami powierzonymi (zob. podobnie wyroki: z dnia 5 października 2000 r. w sprawie C-376/98 Niemcy przeciwko Parlamentowi i Radzie, Rec. s. I-8419, pkt 83; a także z dnia 3 września 2008 r. w sprawach połączonych C-402/05 P i C-415/05 P Kadi i Al Barakaat International Foundation przeciwko Radzie i Komisji, Zb.Orz. s. I-6351, pkt 203 i przytoczone tam orzecznictwo).

68 Argumenty wysunięte przez Parlament Europejski i popierane przez A. Occhetta, przytoczone w pkt 35–37 niniejszego wyroku, nie są w stanie podważyć tej wykładni art. 12 aktu z 1976 r., co wyłącza jakąkolwiek kompetencję Parlamentu Europejskiego do odstąpienia od ogłoszenia dokonanego przez włoskie biuro wyborcze.

69 Argument wysunięty na pierwszym miejscu, zgodnie z którym w razie braku kompetencji Parlamentu Europejskiego w zakresie kontroli wyników ogłoszonych przez państwa członkowskie w świetle prawa wspólnotowego uprawnienia Parlamentu do weryfikacji na mocy art. 12 aktu z 1976 r. są pozbawione treści, należy oddalić. Należy bowiem podkreślić, że Parlament Europejski zachowuje wszystkie swoje kompetencje do wypowiedzenia się na podstawie art. 12 aktu z 1976 r. na temat sytuacji wybranego kandydata, którego dotyczy jeden z zakazów łączenia funkcji z funkcją członka Parlamentu wymienionych w art. 12 aktu z 1976 r. (zob. ww. postanowienie w sprawie Occhetto i Parlament przeciwko Donniciemu, pkt 33)

70 Po drugie, co do argumentu, zgodnie z którym w celu zagwarantowania minimalnego standardu w zakresie mianowania swoich członków Parlament Europejski powinien móc odstąpić od ogłoszenia dokonanego przez władze krajowe z jawnym pogwałceniem podstawowych zasad aktu z 1976 r., należy przypomnieć, że do sądów krajowych należy orzekanie, w określonych przypadkach po uzyskaniu orzeczenia wydanego w trybie prejudycjalnym przez Trybunał na podstawie art. 234 WE, w kwestii legalności krajowych przepisów i procedur wyborczych (ww. postanowienie z dnia 15 listopada 2007 r. w sprawie Donnici przeciwko Parlamentowi, pkt 93).

71 W niniejszej sprawie taka kontrola sądowa miała rzeczywiście miejsce przed właściwymi sądami włoskimi na mocy ustawy z dnia 24 stycznia 1979 r. Kwestie prawne związane z ogłoszeniem wyników wyborów zostały bowiem ostatecznie rozstrzygnięte na szczeblu krajowym w wyroku Consiglio di Stato z dnia 6 grudnia 2006 r., który uzyskał powagę rzeczy osądzonej.

72 Wreszcie jasne brzmienie art. 12 aktu z 1976 r. i podział kompetencji w tej dziedzinie dokonany w tym artykule stają na przeszkodzie stwierdzeniu istnienia luki w zakresie ochrony praw wyborczych kandydatów w wyborach do Parlamentu Europejskiego.

73 Z tego powodu argument Parlamentu Europejskiego dotyczący tego, że jego decyzja w sprawie weryfikacji mandatów sama byłaby niezgodna z prawem, gdyby był on zobowiązany do oparcia własnej decyzji na niezgodnym z prawem akcie krajowym — w niniejszym przypadku na ogłoszeniu A. Donniciego przez włoskie biuro wyborcze — należy także oddalić.

74 W niniejszej sprawie odpowiednie kompetencje Parlamentu Europejskiego i władz krajowych w zakresie weryfikowania mandatów członków Parlamentu są — wbrew temu, co twierdzi Parlament, powołując się na wyrok z dnia 18 grudnia 2007 r. w sprawie C-64/05 P Szwecja przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-11389 — w jasny sposób podzielone między instytucje wspólnotowe a władze krajowe. W tym względzie Parlament Europejski ma wyłącznie kompetencję na mocy art. 12 aktu z 1976 r. do rozstrzygania sporów, jakie mogą wyniknąć na tle postanowień tego aktu, innych aniżeli wynikających z przepisów krajowych, do których akt ten się odnosi, podczas gdy na władzach krajowych ciąży obowiązek ogłaszania wyników ustalonych przy zastosowaniu przepisów krajowych zgodnych z prawem wspólnotowym.

75 Z powyższego wynika, że Parlament Europejski był zobowiązany na mocy art. 12 aktu z 1976 r. do odnotowania ogłoszenia dokonanego przez włoskie biuro wyborcze, przy czym nie miał kompetencji do odstąpienia od tego ogłoszenia z powodu zarzucanych nieprawidłowości dotyczących tego aktu krajowego. Zaskarżona decyzja naruszyła art. 12 tego aktu poprzez stwierdzenie — wbrew temu ogłoszeniu — nieważności mandatu B. Donniciego i potwierdzenie ważności mandatu A. Occhetta.

76 Mając na uwadze powyższe rozważania, należy stwierdzić nieważność zaskarżonej decyzji. W tych okolicznościach nie jest konieczne, aby Trybunał wypowiedział się co

do pozostałych zarzutów przytoczonych przez Republikę Włoską i B. Donniciego na poparcie ich skarg. Z tego względu sformułowane posiłkowo wnioski B. Donniciego stały się bezprzedmiotowe.

W przedmiocie kosztów

77 Zgodnie z art. 69 § 2 regulaminu kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ Republika Włoska i B. Donnici wnieśli o obciążenie Parlamentu Europejskiego kosztami postępowania, a ten ostatni przegrał sprawę, należy obciążyć go kosztami niniejszego postępowania. Zgodnie z art. 69 § 4 akapit pierwszy tego regulaminu państwa członkowskie, które przystąpiły do sprawy w charakterze interwenienta, pokrywają koszty własne, a zgodnie z art. 69 § 4 akapit trzeci Trybunał może postanowić, iż interwenienci niewymienieni w akapitach poprzednich pokrywają własne koszty.

Z powyższych względów Trybunał (czwarta izba) orzeka, co następuje:

1) Stwierdza się nieważność decyzji Parlamentu Europejskiego 2007/2121 (REG) z dnia 24 maja 2007 r. dotyczącej weryfikacji mandatu Beniamina Donniciego.

2) Parlament Europejski zostaje obciążony kosztami poniesionymi przez B. Donniciego oraz kosztami poniesionymi przez Republikę Włoską występującą w charakterze strony skarżącej.

3) Republika Włoska występująca w charakterze interwenienta, Republika Łotewska i A. Occhetto pokrywają koszty własne.

Podpisy